

تحلیلی بر سازماندهی پایندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.) و الگوی ملزومات کارکردی پیشنهادی کتابشناختی (اف.آر.بی.آر.)

علیرضا مظفری^۱

دکتر محسن حاجی زین‌العابدینی^۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل وضعیت سازماندهی پایندها با توجه به الگوهای مفهومی نظیر اف.آر.بی.آر. و قواعد جدید سازماندهی اطلاعات یعنی آر.دی.ای. انجام شده است. **روش:** در این پژوهش، با استفاده از روش نظری، نظریه‌ها، مفاهیم و رویکردهای جدید در موضوع مورد نظر، بررسی شده است.

یافته‌ها: به کارگیری الگوی مفهومی اف.آر.بی.آر. و به تبع آن آر.دی.ای. برای منابع یکپارچه و پایندها، به راحتی منابع تک‌نگاشتی نیست؛ زیرا در تدوین این الگوها به منابعی که به شکل مجموعه‌ای از آثار و تلاش‌های فکری افراد مختلف است، کمتر توجه شده است. استفاده از سطوح انتزاعی و ایجاد روابط میان موجودیت‌های مختلف، برای این نوع منابع به‌ویژه در قالب‌های فعلی به کار رفته در فهرست‌های کتابخانه‌ای، بسیار دشوار است. از جمله این مشکلات، قرار گرفتن چندین اثر مختلف در کنار یکدیگر در یک ساختار فیزیکی واحد، تجدید نظر متناوب این آثار، انطباق ساختار خطی فهرست‌های فعلی با سطوح انتزاعی و روابط چندگانه میان سطوح مختلف در الگوی مفهومی است.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه آزاد واحد تهران

Alireza.mozafari@gmail.com

zabedini@gmail.com

۲. استادیار دانشگاه شهید بهشتی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ رایانامه:

بحث و نتیجه‌گیری: به کارگیری پیشینه‌های قبلی موجود در فهرست‌های کتابخانه‌ای برای اجرای قواعد جدید فهرست‌نویسی و میزان تغییراتی که در این پیشینه‌ها باید صورت گیرد تا در فهرست‌های جدید قابل استفاده باشند، به بررسی و دقت فراوانی نیاز دارد. پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه استفاده از آر.دی.ای. برای فهرست‌نویسی منابع پیوسته و از جمله پایندها، بیشتر بر حوزه‌های نظری این موضوع تمرکز داشته‌اند زیرا در استفاده از الگوهای مفهومی برای این نوع منابع هنوز نقاط مبهمی مانند انتخاب اثر از میان تلاش‌های فکری گرد هم آمده در این نوع منابع وجود دارد که پژوهشگران تلاش می‌کنند با ارائه نظرها و پیشنهادها، این کمبودها را مرتفع کنند. **کلیدواژه‌ها:** پایندها، قواعد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.)، الگوی مفهومی، قواعد فهرست‌نویسی، ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف.آر.بی.آر.).

مقدمه

بررسی روند شکل‌گیری فهرست‌های کتابخانه‌ای و تدوین استانداردهای لازم برای فهرست‌نویسی منابع اطلاعاتی، گویای این حقیقت است که کمک به بهره‌گیر برای یافتن منابع مورد نیاز خود در کوتاه‌ترین زمان ممکن، همیشه هدف اصلی در نظر گرفته شده است. در اواخر قرن بیستم با ظهور منابع جدید اطلاعاتی، نیازهای بهره‌گیران نیز دچار تحول شد، به گونه‌ای که بازیابی اطلاعات و پاسخ به نیاز بهره‌گیران در فهرست‌های کتابخانه‌ای و پایگاه‌های عظیم اطلاعاتی، نتایج مطلوبی را در برداشت (سالابا^۱ و ژنگ^۲، ۱۳۸۹).

مشکلاتی نظیر این موارد و تغییرات فراوانی که با گذشت زمان در شکل منابع اطلاعاتی به وجود آمد، صاحب‌نظران و نظریه‌پردازان سازماندهی اطلاعات را بر آن داشت تا راه‌حلهایی را برای رفع این مشکلات ارائه دهند. رویکرد الگوهای مفهومی را از جمله بارزترین این راه‌حل‌ها می‌توان دانست که با پیاده‌سازی آن، تغییری چشمگیر در ساختار فهرست‌های کتابخانه‌ای صورت خواهد گرفت. پیاده‌سازی این الگو به نوبه خود به تغییر در قواعد و استانداردهای فهرست‌نویسی نیاز دارد، که قواعد توصیف و

1. Salaba.
2. Zhang.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۳۷

دسترسی به منبع (آر.دی.ای)^۱ از جمله پیامدهای چنین نیازی در سالهای اخیر به شمار می‌آید.

از سوی دیگر، فهرست‌نویسی و رده‌بندی پایندها یکی از موضوع‌های چالش‌برانگیز بوده است. برخی عقیده دارند فهرست‌نویسی پایندها به سبب مشکلات خاص خود مقرون‌به‌صرفه نیست و بهتر است از سازماندهی آنها صرف نظر شود. این در حالی است که برخی زیربنای بانک‌های اطلاعاتی در رشته‌های مختلف را فهرست‌نویسی، رده‌بندی و نمایه‌سازی پایندها می‌دانند. «اسمیت» (۱۹۷۸) در کتاب خود بیان می‌کند: «با وجود استفاده از قوانین انگلوامریکن یا هر قانون دیگر در کتابخانه، برای انجام فهرست‌نویسی و رده‌بندی کامل نشریه‌های ادواری، مسئله‌ای که وجود دارد این است که کنترل کتاب‌شناختی کارآمد نشریه‌های ادواری، یک الزام است. فهرست‌نویسی کلید کنترل کتاب‌شناختی است. بدون فهرست‌نویسی، نه تنها هرج و مرج بلکه نیستی به وجود خواهد آمد».

قدر مسلم، پایندها به عنوان منابعی ارزشمند که به صورت دائمی به کتابخانه‌ها وارد می‌شوند و بسیار هم مورد استفاده قرار می‌گیرند، باید سازماندهی خوبی داشته باشند تا امکان ارائه خدمات مرتبط با آنها برای کتابخانه‌ها وجود داشته باشد. با توجه به این اهمیت، نمی‌توان جایگاه آنها را در قواعد سازماندهی جدیدی چون آر.دی.ای نادیده گرفت یا کم‌اهمیت تلقی کرد. بدین سبب، لازم است با پژوهشی جدی، وضعیت این منابع اطلاعاتی مهم کتابخانه، در قواعد آر.دی.ای. مورد مذاقه قرار گیرد. به همین منظور، نخست باید وضعیت کنونی سازماندهی پایندها به اختصار بررسی گردد تا در مقایسه با قواعد جدید، وضعیت ساماندهی آنها روشن‌تر شود.

مختصری از سازماندهی پایندها در گذر زمان

تا سال ۱۹۶۷ در آمریکا تنها یک نشریه با شماره‌های پیاپی^۱ شناخته می‌شد و گاهی که عنوان آن تغییر می‌کرد، مهم شمرده نمی‌شد. حتی در مواردی که پیاپی در زیر نام

1. Resource Description and Access (RDA).

یک تنالگان قرار می‌گرفت، تا وقتی هویت آن تنالگان تغییر نمی‌کرد، تغییری در عنوان آن صورت نمی‌گرفت. پس از سال ۱۹۶۷، با تغییر عنوان یا نام سازمان پدیدآور یک نشریه، تصور می‌شد نشریه جدیدی ایجاد شده است. در طول قرن ۱۹ قواعد فهرست‌نویسی بسیاری ارائه شد. از مهم‌ترین این قواعد، می‌توان به قواعد کاتر اشاره کرد که تأثیر به‌سزایی در فهرست‌نویسی به‌ویژه در آمریکا داشته است (جونز^۲، ۱۳:۲۰۱۲).

در سال ۱۸۷۶ شکل غالب فهرست‌های کتابخانه‌ای، «فهرست کتابی»^۳ بود. در این فهرست‌ها، هر گونه تغییری در عنوان یک نشریه از طریق یادداشتی در زیر عنوان قبلی نمایش داده و عنوان جدید نیز در جای مناسب خود اضافه می‌شد. کاتر این قاعده را با عنوان «اولین شناسه فهرست‌نویسی»^۴ برای پایاندها در قانون ۵۴ خود قرار داد (کاتر^۵، ۱۸۷۶).

با گسترش فهرست‌های برگه‌ای در آمریکا در سال ۱۹۰۱ کمیته بازنگری قواعد انجمن کتابداران آمریکا شکل گرفت تا بتواند این قواعد را تا حد ممکن با کتابخانه‌کنگره مطابقت دهد. با انتشار فهرست‌های برگه‌ای در آمریکا، مجریان این فهرست‌ها از وارونه شدن قاعده اولین شناسه حمایت کردند. مطابق این قاعده، همه تغییرات عنوان در زیر آخرین عنوان قرار می‌گیرد. مزیت این روش نسبت به قاعده اولین شناسه این بود که می‌توانست همه تغییرات کتاب‌شناختی پایاندها را که در طول زمان صورت گرفته بود، در یک محل کنار هم قرار دهد (پیرسون^۶، ۱۹۱۹).

قاعده «آخرین شناسه»^۷ در سال ۱۹۰۸ در متن آمریکایی قواعد انگلوآمریکن ثبت شد. این تغییرات فقط محدود به تغییر عنوان نبود و در مواردی که نام‌هایی که پیابند در

-
1. The Continuity of Its Numbering.
 2. Jones.
 3. Book Catalog.
 4. Earliest-entry Cataloging.
 5. Cutter.
 6. Pierson.
 7. Latest-entry.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایاندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۳۹

زیر آنها فهرست شده بود تغییر می‌کرد، پایاندها در زیر نام جدید فهرست و از نام اولیه به نام جدید در فهرست ارجاع داده می‌شد.

قواعد کاتر درباره «عنوان مختصر»^۱ در قواعد ۱۹۰۸ حذف شد؛ هرچند نوشتن عنوان مختصر در فهرست برگه‌ای مجاز شناخته شده بود. کتابخانه کنگره فهرست‌نویسان خود را به معرفی عنوان مختصر بر روی اولین کارت هدایت کرد و عنوان‌های کامل که در طول زمان برای پایاندها به کار رفته بود، به صورت یادداشت بر روی کارت دوم نمایش داده شد. با گذشت زمان، متن آمریکایی ۱۹۰۸ در سال ۱۹۴۹ بازنگری شد و در آن گردشی به عقب (به سمت قواعد کاتر) صورت گرفت، که بیان می‌داشت در صورت امکان عنوان‌های طولانی بدون از دست دادن اطلاعات اصلی کوتاه شوند (کمیته مشترک انجمن کتابداری آمریکا و انگلستان، ۱۹۰۸).

دلیل غالب تفاوت‌های قابل ملاحظه در ویرایش دوم نسبت به ویرایش اول را می‌توان در هماهنگی ویرایش دوم با قواعد توصیف کتاب‌شناختی^۲ دانست. علاوه بر آن، در قواعد انگلوآمریکن، ویرایش دوم به شدت شرح و تفسیرهایی که درباره قرار گرفتن یک پایانده در زیر سرشناسه تنالگانی وجود داشت، تعدیل شده بود. این باعث شد اغلب پایاندها در زیر عنوان کامل^۳ فهرست شوند. با توجه به این که پیش‌بینی لازم برای پایاندهای مختلف با مدخل یکسان در این قواعد نشده بود و قاعده خاصی در ویرایش دوم قواعد انگلوآمریکن برای فهرست‌نویسی این نوع پایاندها وجود نداشت، کتابخانه کنگره و کتابخانه ملی کانادا یک راه حل موقتی با عنوان «نشانگرهای یکتای پایاندها»^۴ ارائه دادند. این پیشنهاد به مرور به «عنوان قراردادی»^۵ تبدیل و در سال ۱۹۸۲ به ویرایش دوم اضافه شد.

-
1. Abridged Title.
 2. ISBD (International Standard Book Description).
 3. Proper Title.
 4. Unique Serial Identifiers.
 5. Uniform Title.

در بازنگری سال ۲۰۰۲ ویرایش دوم قواعد انگلومریکن، دامنه فصل ۱۲ این قواعد گسترده‌تر و موارد زیر به آن اضافه شد: (جونز، ۲۰۱۳: ۲۲).

• منابع اطلاعاتی یکپارچه شده^۱: شامل انتشارات کلاسوری^۲ روزآمد شده و منابع اطلاعاتی برخط. در این منابع اطلاعات به‌روز شد و به منابع اصلی افزوده می‌شوند و به‌صورت منابع مجزا منتشر نمی‌شوند.

• پیایندهای تجدید چاپ شده.

• پیایندها با دوره زمانی انتشار محدود مانند نتایج کنفرانس‌ها.

نتایج بازیابی بسیار زیاد بدون اعمال هیچ‌گونه نظم منطقی، بسیاری از صاحب‌نظران را بر آن داشت تا در نیمه دوم دهه ۱۹۹۰ در زمینه رفع این مشکل تلاش کنند و در نهایت در سال ۱۹۹۸، پس از سال‌ها تلاش و مطالعه، الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف.آر.بی.آر.) تدوین شد (ارسطوپور، ۱۳۸۹: ۳۸).

الگوی اف.آر.بی.آر. از چهار مؤلفه اصلی تشکیل شده است. این مؤلفه‌ها عبارتند از: موجودیت‌ها^۳، ویژگی‌های^۴ هر موجودیت، روابط^۵ میان موجودیت‌ها و فعالیت‌های کاربران (حاجی زین‌العابدینی، ۱۳۸۹).

در سال ۲۰۰۴، زمانی که اولین بخش پیش‌نویس قواعد فهرست‌نویسی انگلومریکن (ویرایش سوم) آماده شد، کمیته همکاری مشترک به این نتیجه رسید که تغییرات خیلی زیاد بوده و نمی‌توان حجم انبوه تغییرات را در قواعد فهرست‌نویسی قدیمی گنجاند و تصمیم گرفت قوانین جدیدی را بر پایه انگلومریکن وضع نماید (مرادی، ۱۳۸۹).

پس از مطالعات و بررسی‌های فراوان، سرانجام کمیته همکاری مشترک در سال ۲۰۰۸ پیش‌نویس استاندارد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.) را معرفی کرد. این

-
1. Integrating Resources.
 2. loose-leaf.
 3. Entities.
 4. Attributes.
 5. Relationships.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۴۱

استاندارد بر مبنای الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف.آر.بی.آر.) و الگوی ملزومات کارکردی داده‌های مستند (اف.آر.ای.دی.) پایه‌گذاری شده بود.

آر.دی.ای. استاندارد است که توجه به بهره‌گیر و وظایفی که او در فرایند کشف منبع انجام می‌دهد، در نقطه کانونی آن قرار دارد. هدف از ثبت داده‌ها، پشتیبانی از وظایف بهره‌گیر است. هدف آر.دی.ای. پشتیبانی از تولید داده‌های باکیفیت^۱ یا خوش ساخت^۲ است که با استفاده از فناوری‌های موجود و نیز ساختارهای پایگاهی در حال ظهور و فناوری‌های آینده، بتوان آنها را مدیریت کرد (الیور، ۱۳۹۰: ۲).

الگوی اف.آر.بی.آر و پایندها

ساختار خطی فهرست‌هایی که از ترکیب قواعد فهرست‌نویسی انگلوآمریکن ویرایش دوم با قالب مارک ایجاد شده‌اند، برای نمایش آثار پایندی، ضعیف است. همین نکته باعث شکل‌گیری الگوهای جدیدی در ساختار فهرست‌ها گردید. در این الگوها موجودیت‌ها از محدوده اثر و مورد فراتر رفته‌اند؛ همچنین روابط میان موجودیت‌های یکسان و مختلف در الگوهای جدید تعریف شده است. در یک الگوی موجودیت - رابطه، روابط چندگانه میان موجودیت‌ها - نه پیشینه‌ها - می‌توان ایجاد کرد (آنتلمن^۳، ۲۰۰۴).

اگر به ساختار یک پایند توجه کنیم، خواهیم دید:

- هر مقاله از یک اثر تشکیل شده است؛
- یک شماره از پایند، از چندین مقاله تشکیل شده است؛
- یک دوره از پایند، از چندین شماره تشکیل شده است؛
- یک پایند، از چندین دوره تشکیل شده است.

1. Robust.
2. Well-formed.
3. Antelman.

بنابراین، تشخیص موجودیت‌های مختلف بر اساس الگوی اف.آر.بی.آر. برای پیاپی‌ها دارای شرایط خاصی است که با آثار تک‌نگاشتی تفاوت دارد. در کنار هم قرار گرفتن چندین اثر - که حاصل تلاش فکری افراد متفاوتی است - در یک ساختار فیزیکی که یک اثر تلقی می‌شود، یکی از مباحث چالش‌برانگیز در استفاده از الگوی اف.آر.بی.آر. برای این نوع منابع اطلاعاتی است.

«دلسی»^۱ (۲۰۰۳) بیان می‌کند که «در سطح مفهومی، موجودیت تعریف‌شده به‌عنوان اثر در الگوی اف.آر.بی.آر. به‌روشنی برای آثاری که به شکل پیاپی منتشر می‌شوند، قابل استفاده است». در الگوی اف.آر.بی.آر. آثار پیاپی یک اثر یکپارچه^۲ در نظر گرفته می‌شوند. تصویری کامل از آثار در طول زمان، به فهرست‌نویس این امکان را می‌دهد که فراتر از منابعی که در کتابخانه در اختیار دارد، تاریخچه کاملی از آثار را در فهرست به نمایش بگذارد.

نقطه قوت الگوی رابطه - موجودیت، در این است که منطق و اصول توصیف را از مسائل نمایش جدا می‌کند. الگوی اف.آر.بی.آر. با بهره‌گیری از دولایه انتزاعی اثر و بیان راه‌حل مناسبی برای حل مشکلات خاصی است که کتابخانه‌های فعلی در مواجهه با فهرست‌نویسی پیاپی‌ها با آن مواجه هستند (آنتلمن، ۲۰۰۴).

با توجه به تغییراتی که در طول زمان ممکن است در عنوان یک اثر اتفاق بیفتد، عنوان یک اثر نمی‌تواند یک شناسه کامل برای معرفی آن در نظر گرفته شود. به همین دلیل «آنتلمن» (۲۰۰۴) استفاده از شناساگر اثر^۳ را پیشنهاد می‌کند. درون نظام کتابخانه، فارغ از تغییراتی که در گذر زمان در عنوان و سایر عناصر ممکن است رخ دهد، یک شناسه اثر می‌تواند مجموعه‌ای از بیان‌ها و قالب‌های مختلف را که بنا به تشخیص فهرست‌نویس به یک اثر تعلق دارند، در کنار هم قرار دهد.

1. Delsey.
2. Aggregate Work.
3. Work Identifier.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایاندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۴۳

یکی از دلایلی که استفاده از الگوی اف.آر.بی.آر. برای پایاندها را به موضوعی پیچیده تبدیل کرده، این است که پایاندها در واقع آثاری یکپارچه هستند. پرسشی که در استفاده از اف.آر.بی.آر. برای پایاندها مطرح می‌شود این است که حد و مرز یک اثر در پایاندها چیست؟ که با توجه به انتزاعی بودن تعریف اثر در اف.آر.بی.آر. تشخیص حدود یک اثر از اثر بعدی، اختیاری در نظر گرفته شده است. یکی دیگر از مشکلات پایاندها در سطح مورد نظر مطرح می‌شود، زیرا برای پایاندهای دارای نسخه‌های متعددی هیچ نسخه واحدی، به‌عنوان نمونه بیان‌کننده یک قالب، نمی‌توان در نظر گرفت. بنابراین اف.آر.بی.آر. باید تعریف موردی خود را در بحث پایاندها گسترش دهد به‌گونه‌ای که تمام اجزای معرف یک مورد را بدون توجه به شکل انتشار آنها، در برگرد (بالگویی^۱ و بوری^۲، ۲۰۱۴).

مدیریت پایاندها در الگوی اف.آر.بی.آر.

در مقدمه الگوی اف.آر.بی.آر. پیشنهادی برای سازگاری تعریف‌های عملیاتی مختلف از اثر، که در فهرست‌های مبتنی بر قواعد انگلومریکن ساخته شده‌اند، ارائه شده است. در حال حاضر از یک تعریف محتوا محور (بر پایه تلاش فکری) برای اغلب منابع کتاب‌شناختی و یک تعریف عنوان‌محور (بر اساس تغییر عنوان) برای پایاندها استفاده می‌کنیم. هنگامی که هر دو این تعریف‌ها در الگوی اف.آر.بی.آر. به صورت واضح معرفی شوند، یک تناقض که حاصل مرز متفاوت برای یک اثر واحد در سطوح مختلف انتزاعی است، ایجاد می‌شود. از ویژگی‌های منابع پیاپی، تجدیدنظر متناوب آثار است که به کارگیری الگوی اف.آر.بی.آر. را برای این منابع با مشکلاتی مواجه می‌سازد. از جمله این مشکلات، ساختار متفاوت این منابع به دو شکل سلسله مراتبی و استنادی است. هنگامی که منبع یک تک‌نگاشت ادامه‌دار در نظر گرفته شود، هر نسخه، یک بیان از اثر واحد است. هنگامی که منبع یک پیاپی در نظر گرفته شود، هر

1. Ballegoie.

2. Borie.

نسخه، یک اثر است که خود، جزئی از یک اثر بزرگ‌تر (یک اثر یکپارچه) شمرده می‌شود. این موضوع می‌تواند سبب سردرگمی در نمایش فهرست چنین آثاری شود. روش پیاپندی از استناد به عنوان کامل حمایت می‌کند؛ درحالی‌که روش تک‌نگاشتی از استناد به نام نویسنده شخصی، حمایت می‌کند. در حالتی که امکان ایجاد بازنمایی^۱ میان دو ساختار وجود دارد، فرایند تبدیل ماشینی اطلاعات از یک ساختار به ساختار دیگر، با توجه به استفاده از دو شناسه متفاوت - آی.اس.بی.ان.^۲ (شابک) و آی.اس.ان.^۳ (شابن) - در ترکیب دو ساختار، برای معرفی یک منبع کتاب‌شناختی واحد، پیچیده است (جونز، ۲۰۰۵).

برنامه فهرست‌نویسی تعاونی^۴ کتابخانه کنگره متشکل از بخش‌های مختلف و اعضای متعدد و دارای وظایف گروهی مختلفی است. یکی از این بخش‌ها به پیاپندهای برخط یا همان طرح کانسر^۵ مربوط است. در واقع، بررسی عناصر پیاپندهای کانسر بخشی از طرح آموزشی آر.دی.ای. در کتابخانه کنگره با نام برنامه آموزشی تخصصی است.

کانسر در روش فعلی فهرست‌نویسی خود، سطوحی از فهرست‌نویسی را که میان سطوح قالب و بیان است، به رسمیت شناخته است. این روش برای میکروفرم تهیه شده از روزنامه‌ها به کار رفته است، که به وسیله پیشینه‌های کتاب‌شناختی روزنامه‌های چاپی نمایش داده می‌شوند. همچنین، برای نسخه‌های مختلف از پیاپندهایی که به کمک پیشینه کتاب‌شناختی واحدی نمایش داده می‌شوند، پیشینه کتاب‌شناختی تنها از توصیف یک قالب ایجاد می‌شود. بنابراین، انتقال به الگوی اف.آر.بی.آر. نیازمند انطباق میان اطلاعات پیشینه‌های موجود با سطوح مختلف توصیف در الگوی جدید است.

-
1. Mapping.
 2. ISBN.
 3. ISSN.
 4. Program for Cooperative Cataloging (PCC).
 5. Cooperative Serials Program.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پیاوندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۴۵

استفاده از روابط اف.آر.بی.آر. در توصیف پیاوندها

در خصوص روابط میان موجودیت‌های مختلف برای پیاوندها در الگوی اف.آر.بی.آر. توجه به این نکته ضروری است که روابط فعلی رمزگذاری شده در پیشینه‌های پیاوندها در مارک ۲۱، به سبب ساختار خطی آن، در بسیاری موارد به راحتی قابل انطباق با روابط و سطوح متعدد محتوای انتزاعی در الگوی اف.آر.بی.آر. نیست، اگرچه به نظر می‌رسد برخی از روابط انتزاعی از اطلاعات مستندات و قواعد تجدید چاپ، قابل استخراج است. عوامل مختلفی که ممکن است مانع شکل‌گیری روابط انطباقی مناسب شوند، عبارتند از: ۱. روابط مشابه به صورت اختصاصی که به صراحت تعریف نشده‌اند یا در قالب مارک ۲۱ و الگوی اف.آر.بی.آر. رمزگذاری نشده باشند ۲. وجود پیاوند مرتبط درون یک فهرست به کمک فیلدهای ارتباطی مارک ۲۱ قابل تشخیص نیست ۳. روابط مربوط به سطح اثر و بیان در الگوی اف.آر.بی.آر. معمولاً در پیشینه‌های مارک ۲۱ در سطح قالب ذخیره شده‌اند.

به نظر می‌رسد اگر بخواهیم روابط الگوی اف.آر.بی.آر. را در مارک ۲۱ پیاده کنیم، قالب کتاب‌شناختی و در صورتی که اثر و بیان از پیشینه‌های مستند استفاده می‌کنند، قالب مستند، نیاز به تغییرات وسیعی خواهند داشت. همچنین، این امر نیازمند تلاش مضاعف برای ارزیابی دوباره و دقیق روابط در پیشینه‌های کتاب‌شناختی موجود در مارک ۲۱ برای گنجاندن در الگوی اف.آر.بی.آر. است (جونز، ۲۰۰۵).

طرح‌های پیشنهادی در استفاده از اف.آر.بی.آر. برای پیاوندها

در سال ۲۰۰۷ میلادی، «کاترین آدامز»^۱ و «بریتا سانتاماوور»^۲ طرحی را درباره پیاده‌سازی اف.آر.بی.آر. برای پیاوندها پیشنهاد دادند. آنها الگوی خود را بهترین الگوی ممکن در دنیا توصیف کردند که در آن تفکر اف.آر.بی.آر. با استاندارد مارک، برای دست یافتن به مزایای فهرست‌نویسی و طراحی رابط کاربری بهتر برای کاربران، ترکیب

1. Katherine Adams.

2. Britta Santamauro.

شده است. همچنین، پیشنهاد دادند سطوح اثر و بیان با هم ترکیب شود و آن را «فراپیشینه ترکیبی»^۱ نام نهادند.

فراپیشینه ترکیبی، پیشینه‌ای چتری تلقی می‌شود که اطلاعات کتاب‌شناختی درباره محتوای پیامدها، همچنین ترجمه‌ها و ویرایش‌های مختلف را در کنار یکدیگر گردآوری می‌کند. این فراپیشینه برای انتشارات وابسته به یک پاینده، شبیه یک پیشینه مستند خواهد بود و همه قالب‌های وابسته به خود را در شکل‌های مختلف نمایش می‌دهد. برای سطح قالب نیز پیشینه‌ای ایجاد می‌شود که برای ثبت تمامی اطلاعات و یک شکل خاص، مانند شکل چاپی، برخط و میکروفیلم استفاده می‌گردد. این پیشینه‌های قالب، از فراپیشینه منشعب خواهند شد و هر اطلاعاتی که در سطح بالاتر پیشینه وجود دارد، در سطوح دیگر تکرار نخواهد شد. در نهایت، پیشینه‌های قالب به پیشینه‌های مورد، که اطلاعات موجودی هر محل را در بردارند، پیوند داده می‌شوند. (بالگوی و بوری، ۲۰۱۴).

مشکلات و ناسازگاری‌ها در استفاده از الگوی اف.آر.بی.آر. برای مجموعه‌های یکپارچه^۲ مانعی مهم در مسیر پیاده‌سازی اف.آر.بی.آر. شناخته شده‌اند. برای بررسی این موضوع، گروه بازنگری اف.آر.بی.آر. یک کارگروه برای کار بر روی مجموعه‌های یکپارچه تشکیل داد که مشاهدات و پیشنهاد‌های خود را در گزارش نهایی در سال ۲۰۱۱ به صورت کامل ارائه کرد. این کارگروه تعریفی از آثار یکپارچه پیشنهاد داد که مطابق آن «مجموعه یکپارچه، یک قالب تجسم‌یافته از چندین بیان مجزاست».

یک قالب می‌تواند چندین بیان را در برداشته باشد و یک بیان می‌تواند در قالب‌های مختلف گنجانده شود. در مقابل، یک بیان تنها می‌تواند باعث درک یک اثر واحد گردد و یک مورد، فقط می‌تواند نشان‌دهنده یک قالب واحد باشد. اگرچه این روابط

1. Superworkspression.
2. Aggregate.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایاندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۴۷

چندگانه^۱ میان بیانها و قالبها برای منعکس کردن جهان کتابشناختی ضروری است، بیانگر نوعی پیچیدگی افزوده شده به الگوی اف.آر.بی.آر. است.

«بنت^۲ و همکاران» (۲۰۰۳) دو نوع مجموعه یکپارچه را شناسایی کردند؛ یکی مجموعه یکپارچه‌ای که دربرگیرنده مجموعه‌هاست (مجموعه‌ای از آثار مستقل) و دوم مجموعه یکپارچه‌ای که نقش تکمیلی بر عهده دارد (مواد الحاقی اضافه شده مانند پیش‌گفتار، تصاویر و یادداشت‌ها و ...). کارگروه، نوع سوم از مجموعه یکپارچه را شناسایی کرد. مجموعه یکپارچه موازی زمانی نمود می‌یابد که تعداد دو بیان یا بیشتر از یک اثر واحد در یک قالب منتشر شده است؛ مانند اشعار یا افسانه‌هایی^۳ که به صورت دوزبانه در یک قالب منتشر می‌شوند. در الگوی اف.آر.بی.آر. به این نوع مجموعه یکپارچه توجه نشده است. این نوع منابع مجموعه‌ای از بیانهای موازی مانند منتخبات، جنگ‌ها^۴، تک‌نگاشت‌های پیاپی، پایاندها و منابع مشابه‌اند. مجموعه یکپارچه تکمیلی زمانی شکل می‌گیرد که یک بیان با مواد اضافه شده‌ای که با اثر اصلی پیوسته نیست، تکمیل شده است. قبل از تجدیدنظر در تعریف بیان، این نکته پذیرفته شده بود که در صورت اضافه شدن مواد تکمیلی به یک بیان، آن را به‌عنوان یک بیان جدید در نظر بگیرند.

در مدل پیشنهادی کارگروه بازنگری اف.آر.بی.آر. چندین بیان ممکن است در یک قالب ظهور یابد و به‌راحتی ترکیبی از بیانها ارائه شود، اما در این شرایط ممکن است تشخیص تلاش آفریننده اثر مشکل شود. یک اثر یکپارچه به تعیین تلاش آفریننده آن نیاز دارد. درواقع، اثری است که بتواند در بیانهای یکپارچه ظهور یابد (تلاش فکری افراد مختلف درباره یک موضوع که به‌صورت بیان مستقل در کنار یکدیگر در یک

-
1. Many to Many.
 2. Bennett.
 3. Fictions.
 4. Anthology.

قالب واحد منتشر شده است). مانند کتابی که به یک موضوع خاص پرداخته است، ولی فصل‌های گوناگون آن را نویسندگان مختلف نوشته‌اند.

نقش اصلی کارگروه منابع یکپارچه، ارائه تعریفی روشن از این نوع منابع اطلاعاتی و شناسایی سه نوع متفاوت از این منابع بود. انواع این منابع شامل: مجموعه‌ها، منابع تکمیلی و مجموعه‌های موازی است. این تقسیم‌بندی برای انواع مواد قابل استفاده است. همچنین، کارگروه چارچوب الگوسازی ثابتی را پیشنهاد کردند. این چارچوب که بر اساس تعریف اثر یکپارچه بنا نهاده شده، به‌طور موفقیت‌آمیزی موضوع انطباق‌پذیری پاینده‌ها با اف.آر.بی.آر. را که تاکنون یک مشکل تلقی می‌شد، حل کرد. اکنون به‌روشنی مشخص شده که مجله‌ها را باید مجموعه‌های یکپارچه از مقالات با همکاری ویراستاران، به‌عنوان اثری یکپارچه در نظر گرفت (زومر^۱ و اونیل^۲، ۲۰۱۲).

آر.دی.ای. و پاینده‌ها

در واژه‌نامه آر.دی.ای.^۳ پاینده این‌گونه تعریف شده است: منبع اطلاعاتی است که به‌صورت متوالی منتشر می‌شود؛ پایان انتشار آن از قبل مشخص نیست و معمولاً شماره‌گذاری می‌شود (مانند نشریات ادواری، مجموعه‌های تک‌نگاشت یا روزنامه‌ها). همچنین شامل منابع اطلاعاتی است که ویژگی‌های پاینده‌ها مانند شماره‌های متوالی، شماره‌گذاری و تکرار انتشار را دارا هستند اما در محدوده زمانی خاصی منتشر می‌شوند (مانند خبرنامه‌های رخدادها و بازتکثیر پاینده‌ها).

برخلاف تک‌نگاشت‌ها، انتخاب عنوان برای پاینده‌ها نباید تنها بر اساس نسخه در دست صورت گیرد، بلکه عنوان به‌گونه‌ای باید انتخاب شود که معرف کل مجموعه مورد نظر باشد.

1. Zumer.

2. O'Neill.

۳. قابل دسترس در آدرس: <http://access.rdatoolkit.org>

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۴۹

یکی از وظایفی که برنامه فهرست‌نویسی تعاونی به عنوان کارگروهی برای اعضای کانسر مشخص کرد، ارائه پیشنهادهایی برای برطرف کردن تفاوت‌های میان ملزومات پیشینه استاندارد کانسر^۱ با عناصر آر.دی.ای. بود. در راستای این طرح، سه سند مهم در سال ۲۰۱۲ توسط این کارگروه منتشر گردید که عبارتند از:

- عناصر هسته آر.دی.ای. - کانسر^۲
- انطباق مارک ۲۱ با عناصر هسته آر.دی.ای.^۳
- سیاهه واریسی فهرست‌نویسی آر.دی.ای. - کانسر.^۴

این سه سند برای تهیه مجموعه‌ای مرکب از عناصر این دو استاندارد است، که بر اساس آن تفاوت‌های میان عناصر هسته کانسر با عناصر هسته آر.دی.ای. قابل تشخیص باشد (براس^۵، هاوکینز^۶ و نگوین^۷، ۲۰۱۳).

سیاهه واریسی، شرحی درباره قواعد اختیاری و جایگزین‌ها ارائه می‌دهد، اما به نظر می‌رسد در مرحله نخست یک ارجاع متقابل میان فصل ۱۲ از ویرایش دوم قواعد انگلوامریکن به آر.دی.ای. فراهم می‌آورد. به سبب این‌که هیچ فصلی در آر.دی.ای. به صورت خاص به منابع پیاپی نمی‌پردازد، سیاهه واریسی، فهرست‌نویسان پایندها را راهنمایی می‌کند که برای مشاهده قواعد مخصوص پایندها هنگام ساخت یک پیشینه فهرست، به چه قواعدی مراجعه کنند. اما به غیر از محل این قواعد، تفاوت‌های زیادی در قواعد جدید وجود ندارد.

«شورت»^۸ و «اوکوهارا»^۹ (۲۰۱۴) معتقدند بزرگترین تغییری که آر.دی.ای. ایجاد می‌کند، تغییر در نحوه تفکر ماست. مطابق آر.دی.ای. فهرست‌نویسی کمتر درباره

-
1. CONSER Standard Record requirements.
 2. CONSER RDA core elements.
 3. CONSER MARC 21 to RDA core elements.
 4. CONSER RDA Cataloging Checklist.
 5. Bross.
 6. Hawkins.
 7. Nguyen.
 8. Short.
 9. Okuhara.

فهرست و بیشتر دربارهٔ اجتماعی از عناصری است که با یکدیگر ارتباط دارند ولی لزوماً به یک پیشینه واحد محدود نیستند. بدین ترتیب، آر.دی.ای. یک استاندارد فهرست‌نویسی به همان مفهومی نیست که ویرایش دوم قواعد انگلوامریکن بود. آر.دی.ای. به ما می‌گوید که چه اطلاعاتی در توصیف‌های کتاب‌شناختی می‌توان یافت، چه عناصری مهم هستند و چگونه این عناصر با یکدیگر ارتباط دارند. پژوهش‌های بیشتری برای روشن شدن نحوهٔ کاربرد اطلاعات اساسی برای پاینده‌ها لازم است، اما ممکن است در نهایت دسترسی به پاینده‌ها تنها به سبب عناصر خاصی که در توصیف کتاب‌شناختی آنها به کار می‌رود، تسهیل شود. تصمیم‌های ما دربارهٔ نحوهٔ مدیریت پاینده‌ها معمولاً تحت تأثیر جنبه‌های عملی قرار گرفته است و سؤال‌های نظری دربارهٔ بهترین الگو برای سازماندهی اطلاعات، مورد توجه قرار نمی‌گیرد. ما نیازمند آن هستیم که میان یک پاینده با دیگری تفاوت قایل شویم، درحالی‌که ارتباط‌های میان آنها را نمایش می‌دهیم؛ ولی همه این موارد در محدوده کارت‌های فهرست یا پیشینه‌های مارک باید انجام شود. برقراری تعادل میان ارائه بیشترین جزئیات درباره منابع اطلاعاتی خاص و چگونگی تغییر آنها در طول زمان بدون ایجاد مشکل برای مراجعه‌کننده و فهرست‌نویس، همواره دشوار بوده است.

به هر حال، هنگامی که نوبت به پاینده‌های پیچیده با تغییرات پیاپی می‌رسد (مانند منشعب شدن، ترکیب شدن، استمرار، چاپ مجدد، چندقسمتی و موارد دیگر) فراهم آوردن اطلاعات کافی به شکلی که هم توسط انسان قابل خواندن باشد و هم ماشین قادر به خواندن آن باشد، دشوار است. در بسیاری موارد، مشاهدهٔ اجمالی تاریخچهٔ انتشار یک عنوان خاص، ساده نیست. «تیلت»^۱ (۲۰۰۵) برای نخستین بار این موضوع را مطرح کرد که ما پیشینه‌های پاینده‌ها را به جای تولید برای کاربران، برای سایر فهرست‌نویسان پاینده‌ها تولید می‌کنیم. اما ممکن است راه مستقیم‌تری برای بیان این پیچیدگی بدون فشار بر کاربر و فهرست‌نویس وجود داشته باشد.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۵۱

آر.دی.ای. می تواند ما را به هدفمان نزدیک تر کند، به طوری که با استفاده از آن می توانیم پیشینه های کتابخانه ای داشته باشیم که عناصری مجزا با تعریف دقیق و انعطاف پذیر در آن دیده شود. اطلاعاتی که از الگوی دقیقی پیروی می کنند، تولید نظام های بازیابی برای استخراج تاریخچه انتشار یک پیانده خاص را به روشی ساده تر، تسهیل می کنند. به جای یک فهرست با چندین پیشینه کاملاً پراکنده برای یک پیانده، با تغییرات کوچک در سطح قالب یا تغییرات کمتر در سطح اثر یا بیان، ساختار سلسله مراتبی هر قالب پی در پی از آغاز تا پایان به کمک ارتباط با آثار هم سطح خود، مانند آثاری که از هم تفکیک شده و یا باهم ترکیب شده اند، قابل نمایش خواهد بود. در آر.دی.ای. روابط پایندها به دو شکل کل به جزء^۱ و جزء به جزء^۲ در نظر گرفته شده است. یک پیانده می تواند مجموعه ای یکپارچه در نظر گرفته شود که شماره ها اجزای آن را تشکیل می دهند. همچنین مقاله های درون هر شماره جزئی از یک جزء بزرگتر در یک پیانده هستند.

اولویت در پیاده سازی آر.دی.ای.، پیکربندی نظام جامع کتابخانه و فهرست دسترسی عمومی برخط (اپک)^۳ برای استفاده از قواعد جدید در راهنما و جایگزینی برای شناسه عام مواد^۴ با فیلدهای 33X (نوع محتوا، نوع رسانه و نوع حامل) است. هر سازمانی باید درباره نحوه نمایش این فیلدها برای عموم تصمیم بگیرد. در آینده نظام های محلی ما باید قادر باشد به صورت خودکار پیشینه های مستند از نقاط دسترسی در داده های کتاب شناختی تولید کند. افزون بر این، پیشینه های مستند می توانند پس از خلق هر پیشینه کتاب شناختی، سرعنوان های موضوعی مرتبط با رده بندی خود را تولید کنند. بدین ترتیب، داده های کتاب شناختی از قابلیت استفاده دوباره و پایداری مناسب برخوردار می شوند. هدف از توصیف کتاب شناختی آر.دی.ای. به تصویر کشیدن یک

-
1. Whole/Part.
 2. Part-to-Part.
 3. OPAC (Online Public Access Catalog).
 4. GMD (General Material Designation).

صفت یا رابطه از یک یا چند موجودیت است. بنابراین، می‌توان به صورت خلاصه گفت: آر.دی.ای.، همه‌چیز درباره روابط است. برنامه فهرست‌نویسی تعاونی (پی.سی.سی.)^۱ در مارس ۲۰۱۲ پیش‌نویسی را منتشر کرد که در آن رهنمودهایی درباره پیشینه‌های کتاب‌شناختی ترکیبی^۲ ارائه نمود. پیشینه‌های ترکیبی نوعی از پیشینه‌های ایجاد شده بر اساس قواعد فهرست‌نویسی انگلومریکن ویرایش دوم در قالب مارک هستند که هنگام پیاده‌سازی آر.دی.ای. برخی از فیله‌های آنها برای مطابقت با قواعد جدید ویرایش می‌شوند. نتایج حاصل بیانگر این نکته بود که پیشینه‌هایی که با آر.دی.ای. مطابق نیستند، بدون در نظر گرفتن شکل انتشار آنها (چاپی، الکترونیکی و ...)، قابلیت پذیرش استاندارد جدید را دارا هستند. انعطاف‌پذیری آر.دی.ای. در مواجهه با مجموعه‌های یکپارچه، فرصت انتخاب و ارائه پیشنهادها را زیادی را فراهم می‌آورد (شورت، اوکوهارا، ۲۰۱۴).

تفاوت الگوی اف.آر.بی.آر با الگوی به کار رفته در آر.دی.ای.

بررسی‌های انجام گرفته بر روی الگوی به کار رفته در آر.دی.ای. و مقایسه این الگو با الگوی اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی.^۳ نشان‌دهنده وجود تفاوت میان این الگوهاست، هرچند بخش عمده‌ای از این الگوها مشترک است.

اف.آر.ای.دی. الگوی مفهومی رابطه- موجودیتی است که توسط ایفلا به وجود آمد تا بین داده‌های ذخیره شده در پیشینه‌های مستند کتابخانه با نیازهای کاربران این پیشینه‌ها پیوندی ایجاد کند. این الگو، جزئی از الگوی دیگر ایفلا یعنی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف.آر.بی.آر.) است (حاجی‌زین‌العابدینی، ۱۳۸۹: ۶۳).

-
1. Program for Cooperative Cataloging.
 2. Hybrid Bibliographic Records.
 3. Functional Requirements for Authority Data.

_____ تحلیلی بر سازماندهی پایاندها با تکیه بر قواعد توصیف و دسترسی ... / ۵۳

تفاوت اصلی میان این دو الگو، وجود رابطه میان موجودیت اثر و قالب در الگوی آر.دی.ای. است. این رابطه در آر.دی.ای. «قالبی از اثر»^۱ یا «اثر قالب یافته»^۲ نامیده می‌شود که در واقع هر دوی آنها عناصر تعریف شده در آر.دی.ای. هستند. اگرچه روابط میان موجودیت‌های گروه اول و دوم در الگوی آر.دی.ای. شبیه الگوی اف.آر.بی.آر. است، آر.دی.ای. از روابطی با جزئیات بیشتر استفاده می‌کند. اغلب عناصر تعریف شده در آر.دی.ای. به عنوان صفات در الگوی آر.دی.ای. شناخته می‌شوند، زیرا برخی از عناصر به روابط در این الگو منتقل شده‌اند. بنابراین، الگوی آر.دی.ای. دارای صفاتی با جزئیات بیشتر نسبت به اف.آر.بی.آر. است، به سبب این که عناصر آر.دی.ای. میراث قواعد فهرست‌نویسی فعلی است (تانیگوچی^۳، ۲۰۱۳).

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه جایگاه پایاندها به عنوان یکی از منابع اطلاعاتی مهم، برای استفاده متخصصان و پژوهشگران به روشنی مشخص شده است. از طرفی، تفاوت این نوع منابع با تک‌نگاشت‌ها از نظر نوع محتوا و پیوستگی مطالب ارائه شده در پایاندها سبب شده تا توصیف جامع و مناسب از محتوای این نوع منابع اطلاعاتی و ایجاد ارتباط مناسب میان آثار با پدیدآورندگان آنها در فهرست‌های عظیم کتابخانه‌ای، بیش از پیش مورد نیاز باشد. این امر مستلزم به‌کارگیری الگوها و استانداردهای جدید در توصیف منابع اطلاعاتی است.

هدف این مقاله، بررسی متون و پژوهش‌هایی بود که به موضوع استفاده از الگوهای مفهومی و قواعد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.) برای توصیف پایاندها و منابع یکپارچه پرداخته‌اند.

-
1. Manifestation of Work.
 2. Work Manifested.
 3. Taniguchi.

چنان‌که اشاره شد، «زومر و اونیل» (۲۰۱۲) معتقدند به‌کارگیری الگوی مفهومی اف.آر.بی.آر. و به تبع آن آر.دی.ای. برای منابع یکپارچه و پایاندها، به‌راحتی منابع تک‌نگاشتی نیست زیرا در تدوین این الگوها به منابعی که به شکل مجموعه‌ای از آثار و تلاش‌های فکری افراد مختلف است، کمتر توجه شده است. استفاده از سطوح انتزاعی و ایجاد روابط میان موجودیت‌های مختلف، برای این نوع منابع به‌ویژه در قالب‌های فعلی به‌کاررفته در فهرست‌های کتابخانه‌ای، امری بسیار مشکل است.

استفاده از قواعد جدید فهرست‌نویسی مانند آر.دی.ای. برای توصیف منابعی که ممکن است در طول زمان تغییرات زیادی در آنها ایجاد شود - که این تغییرات نه فقط منحصر به یک شماره یا نسخه است بلکه تغییراتی مانند ادغام و استنتاج که می‌تواند دوره‌های مختلف از یک پایانده را تحت تأثیر قرار دهد - نیازمند مطالعه و بررسی فراوانی است تا کاستی‌های این الگوها و قواعد برای توصیف این نوع منابع اطلاعاتی شناسایی و برطرف شود.

همچنین، چنان‌که در این مقاله به آن اشاره شد، به‌کارگیری پیشینه‌های قبلی موجود در فهرست‌های کتابخانه‌ای برای اجرای قواعد جدید فهرست‌نویسی و میزان تغییراتی که باید در این پیشینه‌ها صورت گیرد تا در فهرست‌های جدید قابل‌استفاده باشند، به بررسی و دقت فراوانی نیاز دارد. بررسی‌های پژوهشگر نشان داد اغلب پژوهش‌های انجام‌گرفته در حوزه استفاده از آر.دی.ای. برای فهرست‌نویسی منابع پیوسته و از جمله پایاندها، بیشتر بر حوزه‌های نظری این موضوع تمرکز داشته است زیرا در استفاده از الگوهای مفهومی برای این نوع منابع هنوز نقاط مبهمی وجود دارد که پژوهشگران در تلاش هستند با ارائه نظرها و پیشنهادها جدید، این کمبودها را مرتفع کنند.

استفاده از فهرست‌نویسی تعاونی همانند آنچه در طرح کانسر انجام گرفته است و استفاده از پیشینه‌های ترکیبی برای به‌روزرسانی پیشینه‌های قبلی، دو پیشنهادی است که به نظر پژوهشگر می‌تواند در تسریع انتقال از قواعد فهرست‌نویسی انگلوآمریکن به آر.دی.ای. نقش به‌سزایی داشته باشد.

منابع

- ارسطوپور، شعله (۱۳۸۹). بررسی میزان انطباق ساختار مارک ایران بر الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (FRBR) و نگاه کاربران فهرست‌های رایانه‌ای به موجودیت‌های مطرح در این الگو. مشهد: دانشگاه فردوسی، پایان‌نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی.
- الیور، ک. (۱۳۹۰). آشنایی با مبانی آر.دی.ای. (توصیف و دسترسی منبع). (ع. گیلوری، مترجم) تهران: کتابدار.
- حاجی‌زین‌العابدینی، محسن (۱۳۸۹). امکان‌سنجی به‌کارگیری الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف.آر.بی.آر.) ایفلا در پیشینه‌های کتاب‌شناختی فارسی. اهواز: دانشگاه شهید چمران، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، پایان‌نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی.
- سالابا، آتنا؛ ژنگ، یین، (۱۳۸۹). «ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی: از الگوی مفهومی تا کاربرد و توسعه نظام». ترجمه: محسن حاجی‌زین‌العابدینی. ارتباط علمی: ماهنامه الکترونیکی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. دوره ۱۵، شماره ۱، فروردین ۱۳۸۹. قابل دسترس در: http://ejournal.irandoc.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-211-1&slc_lang=fa&sid=1&ftxt=1
- فتاحی، رحمت‌الله. و طاهری، م (۱۳۹۱). فهرست‌نویسی: اصول و روش‌ها (ویرایش ۴). تهران: نشر کتابدار.
- مرادی، خ (۱۳۸۹). بررسی عناصر توصیفی به‌کاررفته در پیشینه‌های کتاب‌شناختی کتابخانه‌های دیجیتال ایران بر اساس قواعد آر.دی.ای. و ارائه الگوی پیشنهادی برای به‌کارگیری این قواعد. مشهد: دانشگاه پیام نور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی.
- Antelman, K. (2004). Identifying the Serial Work as a Bibliographic Entity. *Library Resources & Technical Services*, 48(4), 238-255.
- Ballegoie, M., & Borie, J. (2014). From Record-Bound to Boundless: FRBR, Linked Data, and New Possibilities for Serials Cataloging. *The Serials Librarian: From the Printed Page to the Digital Age*, 66(1-4), 76-87.
- Bennett, Rick, Brian F. Lavoie, and Edward T. O'Neill (2003). The Concept of a Work in WorldCat: An Application of FRBR. *Library Collections, Acquisitions and Technical Services*, 27(1). Retrieved from http://www.oclc.org/research/publications/archive/2003/lavoie_frbr.pdf.
- Bross, V., Hawkins, L., & Nguyen, H. (2013). CONSER Serial RDA Workflow. *The Serials Librarian*, 64(1-4), 211-215.
- *Catalog Rules, Author and Title Entries*, US edition, comp. by committees of the American Library Association and the (British) Library Association (Chicago: American Library Association Publishing Board, 1908), <http://hdl.handle.net/2027/mdp.39015033881775>.
- Charles A. Cutter, *Rules for a Printed Dictionary Catalogue* (Washington, DC: Government Printing Office, 1876), <http://hdl.handle.net/2027/wu.89101448959>.
- Delsey, Tom (2003). FRBR and Serials. Retrieved from <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/wgfrbr/papers/delsey.pdf>.

- Pierson. Harriet Wheeler, *Guide to the Cataloguing of the Serial Publications of Societies and Institutions* (Washington, DC: Government Printing Office, Library Branch, 1919), <https://archive.org/details/guidetocatalogui00libriala>.
- <http://www.loc.gov/aba/pcc/conser/documents/CONSER-RDA-CSR.doc>.
- Jones, E. (2005). The FRBR Model As Applied to Continuing Resources. *Library Resources & Technical Services*, 49(4), 227-242.
- Jones, E. (2013). *RDA and serials cataloging*. Chicago: American Library Association.
- Short, M., & Okuhara, K. (2014). RDA and Serials in Transition. *Serials Review*, 40(1), 40-45.
- Smith, L. (1978). *A Practical Approach to Serials Cataloging*. Greenwich: Conn.
- Taniguchi, S. (2013). Aggregate and Component Entities in RDA: Model and Description. *Cataloging & Classification Quarterly*, 51(5), 580-599.
- Tillett, B. B. (2005). Change cataloging, but don't throw the baby out with the bath water! In J. W. Price, & M. S. Price (Eds.), *International librarianship—Today and tomorrow*. Munich, Germany: K. G. Saur. Retrieved from:
<http://www.loc.gov/catdir/cpso/Mittler.pdf>.
- Zumer, M., & O'Neill, E. (2012). Modeling Aggregates in FRBR. *Cataloging & Classification Quarterly*, 50(5-7), 456-472.